

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtileta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrtileta 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 13. svečana 1874.

List 7.

Koledar za naslednji teden.

Svečan. Februar.

15. Nedelja tretja predpepelnična, ali pustna. (Ako pridno bereš življenje svetnikov, te ne bo mikalo po ajdovsko pustovati.) Evangelij: „Slepec poleg pota.“ (Luk. 8.) — Sv. Favstin in Jovita, brata sprič., iz Briksna na Tirolskem, sta pod cesarjem Trajanom po mnogih mestih po Laškem dajala Kristusu spričevanje, preterpela grozovite muke. V Briksnu sta bila dalj časa v ječi vklenjena, pred zverine veržena, na ognju žgana, pa nepoškodovana ohranjena. Po tem sta bila zvezana peljana v Milán, kjer sta zopet nove muke preterpela. Poslana v Rim sta bila v novo grozovito terpinčena, pa od papeža Evarista poterjena v veri. Poslednjič v Napolj pripeljana, neusmiljeno natezana, sta bila na rokah in nogah zvezana v morje veržena; angelj pa ju je čudovito rešil. S stanovitnostjo v veri po toliko prestanih grozovitih mukah in z močjo čudežev sta veliko pogonov spreobrnila. Poslednjič zopet v Briksen pripeljana, sta bila pod cesarjem Hadrijanom ob glavo djana.

Vodila sv. bratov: „Gospod je moja luč in moja pomoč; koga se bom bal? Gospod je varh mojega življenja; pred kom se bom tresel?“ (Ps. 26. 1.) Po teh besedah sv. pisma se ravnaj, kristjan, v stiskah stavi vse zaupanje v Gospoda.

Drugi godovi: Sv. Kraton, njegova žena in vsa njegova hiša, ki so bili od sv. Valentina, škofa v Interamni, keršeni, so kmalo potem dosegli mučeniško krono. — Sv. Agapa dev. sprič. v Interamni. — Sv. Georgija dev. spoz.

16. Ponedeljek. Sv. Julijana, dev. sprič., iz Nikomedije, hči plemenitih staršev, toda oče je bil pogán, mati pa žena, ki na nič ni verovala. Roka Božja jo je v otročjih letih pripeljala v shode kristjanov, ktere je skrivaj obiskovala in se očitno spoznala za kristjano. Bil jo je oče ob času cesarja Maksimijana obljubil mladenču Eleviziju, imenitnemu mestjanu; devica pa se nikakor ni dala pregovoriti, da bi vzela ženina, kateri bi ne častil in ne molil Boga, ki ga ona časti in moli.

Zato jo oče hudo tépe, pa nič ne opravi; izroči jo ženinu, naj počenja z njo, kar hoče. Bila je potem strahovito šibana, za lasé več ur dolgo obešena, da se ji je koža od glave ločila. Devica pri vsem tem vsa vesela Boga hvali. Bila je še oblivana s stopljenim svincem, veržena celo v ogenj, ki je pa ugasnil po božji moči. Ta čudež je pričujoče, okoli 500 móž, tako pretresel, da na glas vpijejo: „Le edini Bog je, le edini, ki ga časti Julijana.“ Te móžé nasledva 130 žen. Mnogo terpinčena, vse skozi stanovitna devica je bila poslednjič

z mečem ob glavo djana. Sofija, plemenita rimska gospá, dá njeno truplo v Rim prenesti, kjer se po vrednosti časti. —

Blagor tebi, keršanska devica, ako si dosti serčna, da premagaš vse zalezovanja motivcev in skušnjavcev! Varoval bo Bog tudi tebe v hudih napadih, le zaupaj vanj in vojskuj se!

Drugi godovi: Zvelič. Onezim, suženj, potlej škof v Efezu, kterege sv. ap. Pavel omenja v listu do Filemona. — Sv. Julijan sprič. s 5000 vojaki. — Sv. Bernard spozn., rokodelec v Siciliji. — Ss. Elija, Jeremija, Esaija, Samuvel in Daniel preroki sprič. — Sv. Favstin šk. spoz. — Zvel. Ludovik de Ponte † 1624.

17. Torek. Pustni dan je; ne da bi norel po poganski šegi, beri in premišljuj raji v naslednjem, kaj se pravi kristjani delali in terpeli za zveličanje neumerljih duš. — Zvelič. Janez de Brito, sprič. iz Jezusove družbe (1647). Portugalski kralj Janez IV je sprejel Janeza med kraljeve blagničje (gospodiče), t. j., mladenče kateri so njegovemu sinu „Don Pedru“ družino delali. Jezuiti so jih podučevali in v čednosti vadili. Med vsemi blagničji se je Janez v vsih rečeh naj bolje skazoval. Ker se je pa igram mladih ljudi umikal, so ga večkrat zaničevali in mu nagajali; zato so ga dvorniki mučenca imenovali. Janez, nekoliko odrasel, se poslovi s kraljevim dvorom in svojci in stopi v jezuitovski red (1662); na sv. božični praznik prejme redovsko oblačilo. V noviciatu je bil Brito zgled vseh čednost. Kadar je bil vse šole doveršil, pa prosi sprednike, naj ga pošljejo v Indijo v misijon; pošljejo ga pa za profesorja v Lizabon, ter mu dajo upanje, da mu bodo njegovo željo spoznili pozneje. Š 26. letom je bil Janez mašnik posvečen (1673) in je dobil dovoljenje iti v Indijo. Bilo je 25. sušca, se 27 misijonarjev, med njimi tudi Janez, odpravi po morji v Indijo, pa še le — po mnogih težavah in nevarnostih — mesca kimovca v Indijo dospejo. Dvanajst jih je bilo na morji umerlo, ker niso vode imeli. Janez je v mestu Gora in po vaséh svoje misijonske dolžnosti z vso mogočo gorečnostjo opravljal. Zastarani grešniki ga zalezujejo, pretepejo in na pol mertvega pustijo. Vse v mestu se grozi nad toliko hudobijo. Hudodelnike zasačijo, Janez Brito pa prosi polglavarja, naj jim zanese; polglavar se čudi njegovi velikodušnosti. Brito gre peš v Maduro, je večkrat v smertni nevarnosti, tigre s znanjem sv. križa odpodí, sv. vero s velikim vpehom oznanjuje, in jo z mnogimi čudeži poterjuje. Dva ajdovska kraljeviča mu dasta cerkev in hišo sozidati, pa se vender ne spreobrneta, ker sta bila vdana nečistosti. Ta dogodba ima veliko premisljiva vrednega v sebi.

Brito je izvoljen sprednik v Maduri, se podá v misijon na mejo tega kraljestva; ajdovski služabniki ga preganjajo, malikavci ga grozovito mučijo in v ječo zaprejo. Kralj ga sicer iz ječe reši, pa mu prepové še dalje sv. vero oznanovati.

Brito se verne na povelje svojega sprednika v Evropo, pride 8. kim. l. 1688 v Lizabon, nabira novih misijonarjev, zapusti Lizabon 8. april. 1690 in gre zopet v daljno Indijo, ter z velikim vspehom oznanuje sv. vero, en dan kersti 3000 ajdov, v 10 dnéh 12.000, spreoberne kraljeviča, ker ga s čudežem ozdravi, ga kersti in 200 družih. Po tem gre Brito, kakor nekdanj Kristus na Kalvarijo, v Moui, in pričakuje poslednje ure. Vojaki kralja Marava-skega ga primejo in pred kralja peljajo; neverški služabniki ga tožijo, kraljevič pa ga zagovarja. Čudi se kralj kraljičevi pogumnosti in mu ukaže moliti hišne malike. Kraljevič mu odgovori: „Jaz sem kristjan, kristjan pa se ne smé ponižati pred maliki; te hudobije ne bom nikdar storil.“ Po kraljevem povelji je bil Janez Brito ob glavo djan 4. sveč. Bog pa ga je z mnogimi čudeži povelil. Pij IX so ga 18. maja l. 1852 med zveličane prišeli.

Vodila zvelič. Janeza. Kristusov vojšak stoji trdno kakor hrast, vender pa ves pohleven in krotak. — Gospod mi daje moč pri delu, katero mi je on naložil. — Opozire naj te ne odvrtačajo od dobrega.

Drugi godovi. Sv. Favstin in 44 sprič. — Sv. Teodul sprič. Sv. Silvin, šk. spoz. — Sv. Fin-tan maš. spoz.

18. Sreda. Pepelnica. Sv. Simeon, sin Kleofin, škof Jeruzalemski za sv. Jakobom ap., sprič. Ob času cesarja Trajana je bil zatožen, da je kristjan in Kristusov sorodnik; pograbili so namreč vse, kateri so bili Davidovega rodu. Krizali so ga tako, kakor našega Zveličarja; čudili pa so se vsi, ki so vidili od starosti oslabiljenega moža grozovitne bolečine junaško in stano vitno prenašati; bil je namreč 120 lét star. — Prenašaj tudi ti svoj križ, ki ti ga je Bog naložil, junaško v vsi poterpežljivosti. „Ako hoče kdo za menoj priti, ... naj vzame svoj križ, in naj hodi za menoj.“ (Mat. 16, 24.)

Drugi godovi. Ss. Maksim in Klavdij brata, Prepedigna žena Klavdijeva, in njina sinova Aleksander in Kucija sprič. — Ss. Lucij, Silvan, Rutul, Klasicij, Sekundin, Fruktul in Maksim sprič.

19. Četertek. Sv. Barbat, šk. v Beneventu, spoz. Tisti čas, ko so bili Longobardi — divje ljudstvo — s svojim vojvodom Grimoaldom prihrumeli v Italijo, in so obzidano mesto Benevent v posest vzeli, je tam živel pobožni in čudodelni duhoven Barbat. Dasiravno so bili Longobardi sv. vero sprejeli, so bili vender obdržali še veliko poganskih vraž, zlasti so vlito zlato kačo po božje častili. Barbat si je vse prizadeval, da bi tega malika odpravil, pa z besedo ni premogel; ljudstvo je ostalo terdovratno. Bil je celo od lastnih terdoserčnih duhovnjakov primoran cerkev zapustiti, je pa v okrogu Beneventa zatiral napake vražarskih arijanskih Longobardov. Bog mora ljudstvo s silo k pameti pri-gnati. Greški cesar Konstant pride z veliko vojsko na Laško in oblega Benevent. Grimoaldov sin Romuvald ima le majhno trumo vojakov. Hudo so v mestu stiskani; že mislijo sovražniku odpreti mestne vrata. Barbat gre k Romuvaldu, rekoč: „Odpravite neumnost, in vaša zmaga je gotova.“ Romuvald vpraša: „Častiti oče! kakošno neumnost?“ Barbat: „Vlito zlato kačo.“ Romuvald mu to obljubi, Barbat napové post in očitne molitve, zlasti priporočevanje Materi Božji. V prikazni Marije Device je bil Romuvald v zaupanju še posebno

poterjen. Konstant, ostrašen s glasom, da mu gro velika vojska nasproti, se umakne v Napolj, in Benevent je bil otet.

Barbat je naslednjič ko škof v Beneventu 19 lét delal še gorečnije in imel je veselje, da je bil potrebil iz kerš. čede malikovanje in pregrešne vraže. Bil je pričujoč pri cerkvenem zboru v Carigradu zoper krivoverce monotelite. Umerl je le 682 v visoki starosti. Vodilo sv. škofa je bilo: Vraže so škodljiv plevél na njivi človeškega serca, s korenino se mora ta plevél izrovati. — Škodljiva vraža je: Kdor to in to vsak dan obmoli, to in to na sebi nosi, ne more biti pogubljen. Večna Resnica pa pravi: „Kteri stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.)

Drugi godovi: Sv. Gabin maš. sprič., brat blaženega Kaja papeža. — Ss. Publij, Julijan in Marcel sprič. — Sv. Avksibij šk. spoz.

20. Petek. Sv. ternjeva krona N. G. J. Kr. — Sv. Elefterij, šk. spoz., sin bogoljubnih staršev Serena in Blonde. Oskerbela sta sinu pobožne učenike, sinek pa, imenitnih zmožnost, je rastel v modrosti in bogoljubnosti. Poganski mestni poveljnik Censorin je v Dorniku v Belgiji jel kristjane preganjati, starši se z Elefterijem umaknejo v „Blondinum“, dve milji od Dornika, ondi zidajo cerkev sv. Petra, sin si izvoli duhovski stan, in je imeniten oznanovavec besede Božje. Po smerti škofa Teodora izvolijo verni Elefterija za škofa, ki je bil l. 487 posvečen. V svoji novi imenitni službi je bil zgled v vseh čednostih, zlasti v molitvi. Sv. škof je jel okrog in okrog sloveti, ko je bil ajdovsko deklino, poveljnikovo hčer, v življenje obudil, jo v sv. veri podučil in kerstil. Poveljnik kmalo pozabi te dobrote, začne kristjane zopet preganjati, škofa trikrat s šibami tepati, in v ječo zapreti; angelj ga pa reši, in ga v „Blondinum“ pelje. Bog kaznuje malikavce v Dorniku s strahovito kugo, in ljudje poveljniku s smertjo žugajo, če škofa ne prosi odpušanja, in ga nazaj ne pokliče. Poveljnik gré z neverniki k škofu, vsi mu jokaje obljubijo sprejeti sv. vero, če kuga neha. Sv. škof napové post, se verne v Dornik, častito ga sprejmejo, in kuga neha. Poln veselja jih podučuje, in v 10 letih kersti 11.000 poganov, ko svoje nauke z mnogimi čudeži poterjuje. Sv. Elefterij je imel tudi terdo vojsko s krivoverci, ktere je zavračal z živo besedo in s pisanjem; spisal je namreč dvoje bukve, v prvih je skazal, da je Jezus Kristus resnični Bog; v drugih pa, da je bil spočet od sv. Duha. Veliko njih se je dalo podučiti, nekteri pa so ostali terdovratni, in so sklenili maševati se nad sv. škofom. Bilo je 26. majn. l. 531, svetnik gre iz cerkve, kar planejo zarotniki iz zakotja, in ga s kolmi bijejo. Vse mesto se grozi nad toliko hudobijo. Poveljnik Censorin hoče zarotnike križati, sv. škof pa zanje prosi. Pét tednov leži škof na bolniški, poslednjič pa tudi na smertni postelji, kjer zroči Bogu svojo preblago dušo v 76. l. svojega življenja. Njegov prijatelj in součenec sv. Medard ga je pokopal. Pri pogrebu in na grobu se je zgodilo veliko čudežev.

Vodila sv. Elefterja. Sramožljivost je angelj varh nedolžnosti. Starši, budite sramožljivost pri otrocih. — Šibe Božje zmordijo marsikoga, da spozná svojo krivico. — Naj bolje se mašuješ nad sovražnikom z ljubeznijo.

Drugi godovi: Ss. Silvan, Pelej in Nil šk. in Cenobij maš. sprič. — Ss. Potamij in Nemezij sprič. — Sv. Leon šk. spoz. — Sv. Evherij, škof Orleanski, se je serčno in neprestrašeno vojskoval za pravice katoliške cerkve in za njeno premoženje ob času Karola Martela; umerl je v pregnanstvu 743. l.

21. Sabota. Zvelič. Pipin, vojvoda v Brabantu, rojen l. 570 po Kr. Življenje njegovih mladih lét nam ni znano; sme se pa sklepati, da je bilo po Božji volji, ker se je bil zaročil s pobožno Ito, ki se kot svetnica časti. Sad tega bogaboječega zakona je bil sin Grimoald, in dve hčeri, Jedert in Bega, obe svetnici. Klotar II zroči Pipinu vladarstvo v Avstraziji; Pipin (majordomus, čast le nekoliko različna od kraljeve) skerbi za blagor ljudstva in svojega gospoda, daje kralju, kar je bilo kraljevega, in ljudstvu, kar je bilo ljudstvenega. Ko je bil Klotar II svojemu še mlademu sinu Dagobertu dal krono v Avstraziji, je bil Pipin njegov odgojitelj, učenik in svetovavec. Dokler je Dagobert svojega odgojitelja in učenika poslušal, je bil prav dober vladar; ko je pa jél druge poslušati, je zabredel v strašne pregrehe. Sv. škof Amand in Pipin ga svarita, pa vse svarjenje je bilo zastonj. Pipin ne neha z vso svojo razumnostjo in gorečnostjo mehkužnega Dagoberta svariti, dokler mu ne odpre oči. Dagobert mu je bil za to hvaležen, ter mu izroči svojega sina Sigebarta v odgojo. Pod Pipinim vodstvom je šlo vse po sreči. Pipin skerbi tudi za povišanje časti Božje, sozida cerkev sv. Hermeline, nunski samostan in hišo za duhovne. Pipin je sloveč zlasti zavolj svoje ponižnosti. Umerl je 21. sveč. l. 646.

Iz življenja zvelič. Pipina poznamemo ta-le nauk: S hvaležnostjo sprejemaj svet modrih in bogaboječih ljudi. Dobre svete dajati, kakor Pipin, ni vsakemu dano; vsak pa premore, če le hoče, dobre svete sprejemati in se po njih ravnati. „Bedaku (neumnežu) se njegova pot prava zdí; kdor pa je moder, svet posluša.“

Drugi godovi: Ss. Verul, Sekundin, Siricij, Feliks, Sérvul, Saturnin, Fortunat in drugih 60 sprič. — Sv. Severijan šk. sprič. — Sv. Maksimijan šk. spoz. — Sv. Patérj šk. spoz. — Sv. Eleonora, kraljeva vdova na Angleškem, † 1272.

K zgodovini prostomavtarstva.

(Poslovenjeno iz „Der europäische Filolog“.)

(Dalje.)

Naravno je bilo, da je prostomavtarskim novim ne vernikom papeževa posvetna oblast pri njihovem brezbožnem razdiranju bila ra potu. Zato je morala ta naj poprej s poti, da bi potem napade na Cerkev samo tem lagljeji mogli obračati in jo premagati. Že Voltér, ta za ničevalec Kristusa in vitez puntarskega modroslovja v preteklem stoletji, pripoveduje, kakov vspeh si prostomavtarji od ropa papeževih držav obetajo; piše nam reč: „— potem je svetinja (paladij) varhuja naša, in stvar je pri kraji. Zakaj ker nobeden poglavarjev v Evropi kakega Kristusovega namestnika, ki je drugemu gospodu podložen, ne bo hotel spoznati, bodo vsi, vsak za lastno državo svojega patrijarha postavili . . . Sčasoma se drug za drugim od cerkvene edinosti odcepijo, da ima v svojem kraljestvu vsak posebno vero, kakor ima lasten jezik.“ To bi bile toraj tako imenovane „narodne cerkve“, ki bi bile prostomavtarjem tako izversten pomoček, s katerim bi vsako razodeto vero zaterli; in toraj ti prostozidarji se zdaj bolj kakor druge leta zopet vzbujajo.

V boji zoper Cerkev rabijo prostomavtarji novo orodje, čigar važnosti na videz dolgo niso prav zapopadli. Zato pa se ga zdaj s tem večí gorečnostjo poprijemajo. Skušajo se odgoje in poduka pri otrocih polastiti. „Ločitev šole od Cerkve“ je že dle časa krič liberalnih in rogovilskih tiskovin. „Ločitev šole od cerkve!“ odmeva zopet od premnogih ljudskih zastopništev,

ministerskih soban in pisaren. Ljudstvo, da prostomavtarstvu služno postane, se mora po njihovi omiki zbébiti. Toraj ven iz šole z vsaktero vero! Tako mislijo doseči namen tako zvanih šolskih preuredb, po brezverski šegi namreč ljudstvo ob keršanstvo pripraviti. „Šole si hočejo za naj boljši pripomočke vrnati, da se prostomavtarstvo povse in povsod razširi.“ Tako so dobro prevdarili in tudi očitno izrekli. Zato je veliki vzhodnik (Orient) na Francoskem (1866 in 1867) po odloku razglasil, da se zdaj postavi na čelo ljudskega poduka, ki hoče človeštvo oprostiti „vraž“, nevednosti in predsodkov, resnično katoliške učenike in učenice odgnati in jih s takimi nadomestiti, ki so navdihnjeni že njih novopoganskih nauk. — L. 1866 ustanovili so za Francosko šolsko društvo v Alzaciji po izgledu društva, ki je že v Belgiji od l. 1864. Poglavitno vodilo tega društva je, da naj „posebnih korist nobene verske družbe ne podpira, z drugimi besedami: vera naj se popolnoma iz šole odrini. Ali ne vidimo zdaj povsod enacega prizadevanja? Tako hočejo te skrivne družbe ljudstvo naj poprej izneveriti in Cerkev prisukovati in pestiti, da se potem more družbinski red snovati po njihovem okusu, to je: država brez Boga. Nočejo, da bi država spoznavala kako versko resnico, razun od državnega zbora razglasovano postavo; nobene službe Božje, nobenega Boga naj bi ne spoznavala. To imenujejo: „ločitev države od cerkve“, in pa tudi: „prosta cerkev v prosti državi.“ Nasledki tega so povsod razdane ali raztergane pogodbe, povsod bolj ali manj očitno preganjanje sv. Cerkve, njeno vedno zatiranje, njeno mrtvenje in omejevanje v prostem gibanju, seganje v okrožje njene delavnosti. Temu se pravi: „prosta cerkev v prosti državi!“

Sovražniki katoliške Cerkve morajo neogibno biti tudi sovražniki samostanov; zakaj prostomavtar d'Alembert, brezverni francoski modrijan pravi: „Samostani so prave braniša papeštva, duhovske vlade in katoliške Cerkve; dokler ti stojé, se ne dá zidati država, kakoršno mi zahtevamo, in mi zamoremo v svojem boji zoper vse zastarane verske resnice in zoper pobožnjaške blodnje le tedaj na obstoječo zmago šteti, ako bodo vsi samostani z zemlje zginiti, in se njih obilne posestva v namene oberneje, kakoršne razsvitljenost“ zahteva. Toraj: „Ob tla z menihi in nunami!“ bodi geslo; in v boji zoper nje naj nam bodo dobri vsi pomočki! To pa tudi zvesto izpolnujejo. Eden glavnih opravičnikov, ki so l. 1860 ščuvali punt v Siciliji, se je proti nekemu o. Jezusovega reda tako le izustil: „Jaz sem bil eden naj besniših sovražnikov zoper jezuite; delal sem z vsemi močmi na to, da se jezuiti iz Sicilije preženó, očital sem ministru, zakaj tako dolgo s tem mahljajem odlašá. Nikar pa ne verjemite, da jezuite preganjamo, kakor da bi bili sovražniki prostosti in prijati Barbonov. Ta glas se je le raztrobil, da smo priprosto ljudstvo s tem nadražili. Mi smo terdno prepričani, da je njihov vstavu prostost ljuba, da se v vsako vladino obliko vdajo. v konstitucionalno v Belgiji, v republikansko v zedinjenih državah. Toda v naših očéh so jezuiti naj močnejši podpora katolištva in goljufij, *) ki se po naukih Cerkve razširjajo. Ali se toraj mar moremo Cerkve in njenih goljufij oprostiti, ako se poprej jezuitov ne znebimo?“

(Konec prihodnjič.)

*) Se vé, da goljufi in akriti aleparji so prostozidarji sami, ki imajo pa sami sebe za „luč“ in pravico, ter Cerkev z vsimi naj gersimi imeni psujejo.

Ktere so glavne nevarnosti zoper vero in od kod izhajajo?

Ali protikeršanski duh si ne prizadeva samo na vso moč zadrževati, da bi sedanje duhovstvo ne imelo naslednikov, tudi z že postavljenimi mašniki hoče tako delati, da bi se sad duhovskega dela, kolikor moč, razdjal, ter bi se ob enem mladenčji ostrašili pred vstopom v tako zelo zatirani stan. Zató se vsaka slabost ali pregrešek mašnika ali redovnika pošastno pretira in po tisučerih listih po vsem svetu razglaša. In kjer tacih pregreškov ni, si pomagajo naravnost z izmišljenjem in lažjo. — Poleg tega so se tudi sicer prepičli dohodki duhovnov v zadnjih 26 letih vedno bolj in bolj ponižali po številu kakor tudi, in sicer posebno, po bistveni vrednosti, ker se je med tem ves živež prav močno podražil. Za potrebno zboljšanje pa se ni še našel noben način, ki bi bil vreden katoliškega duhovna, ko se pa vendar zdaj kakor poprej neštevilno ljudi obrača do mašnikov za pomoč.

Še z večji serditostjo preganja protikeršanski duh škofe. Poglejte le tje v Italijo. Tam na stotine škofov vlada celo noče spoznati za škofe, ne smejo v škofovske stanovanja, temuč si morajo sami kje kaki dve sobi najeti v stanovanje. Škofovski dohodki, ki so jih vendar verniki preteklih stoletij vstanovili, da bi škofje z njimi daleč okrog zamogli dobro delati, so jim še vedno odtegnjeni, tako da morajo živeti le od milošinje ljudi svoje škofije in od očetovske skerbi papeževe, kateri jim delijo del dobrotnih darov, ki jim jih verni dajejo. — In v Švici vidimo, da so škofje pregnani, papežev poslanec odpravljen, mnogi duhovni preganjani; kakor da bi protikeršanskemu duhu ne bilo še zadosti škofe v njih osebi napadati, temuč tudi v njih zvesto vdanih mašnikih. Tako je protikeršanski duh v enem samem velikem delu dežele okoli 90 farnih duhovnov pregnal od njih cerkvá in duhovnij, samo zato, ker niso hotli izdati svete Cerkve in svojih službinah dolžnost. Namesto teh so postavili druge, od Cerkve odpadle može, ki včasih še ni znano, ali so kdaj prejeli mašnikovo posvečevanje ali ne, drugi zvesti mašniki pa niso nikoli varni pred kaznijo in pregnanstvom.

Na Pruskem so dane postave, pod katerimi bi móгла katoliška Cerkve kmalo zginiti. Škofom se nakladajo neizmerne denarne globe in žuga se jim z velikoletno ječo, ker po pravni oblasti vernikom pošiljajo pravne duhovne pastirje.

In pri nas slišimo, kako ravno tisti protikeršanski duh v shodih in dnevnikih vsaki dan čisto določno zahteva, da bi se enako in ojstrejše tudi pri nas vstanovilo zoper Cerkve.

Naj grozovitnejše počenja poslednjič protikeršanski duh v preganjanji sv. Očeta. — Kakor so papež glava katoliške Cerkve, v kateri se družijo vse terpljenja in veselja njenih udov, tako se družijo tudi vse preganjanja po sovražnikih sv. Cerkve v nji. — Sovražniki so jih zasramovali in preklinjali, stiskali in preganjali, večkrat jim stregli po življenji, njih svetne oblasti so jih popolnoma oropali, zdaj pa jih zadržujejo pri vsaki stopinji v spolnovanji njihove duhovne oblasti. Noben dan si nismo svesti, da bi posilnost zoper nje še dalje ne segala, da bi jim ne bilo celo silovite smerti umreti!

Ko se pa protikeršanski duh tako zoper vse vravnave cerkvenih prednikov zaganja, ne opusti tudi zoper druge vernike bojevati se, zlasti zoper tiste, ki se po keršanski delavnosti tudi za zveličanje bližnjega odlikujejo, naj bolj zoper redovništvo obojega spola. — Redovniški ljudje, kateri so zvesti svojemu poklicu, so vse zapustili, kar svet iše in želi, da bi Boga povelečevali

s posvečevanjem svoje lastne duše, da bi s naukom, odrejo, s postrežbo bolnim, z delom in z molitvijo tudi bližnjemu koristili za čas in za večnost, iz ljubezni do Boga. Taki, ki po dubu svojega reda živijo in delajo, so tedaj, kakor pravični v Sodomi in Gomori, med tistimi dušami, zavoljo katerih Bog davno zaslužene kazni tudi hudo zadolženim zanaša, ali jih popolnoma odvrča. In vendar se sužnji protikeršanskega duha ravno zoper te osebe poprijemajo vsih pripomočkov sovražljivosti, ali rabijo celo surovo silo, da jih preganjajo, kakor bi imeli opraviti z zavdajavci ali požigavci. In vendar je in ostane resnica: berž ko se bo sužnjim protikeršanskega duha posrečilo število pravičnih v kaki deželi do neke meje zmanjšati, bodo prišle čez nje strahovite šibe Božje, kakor so bili to poskusili Sodomljani, berž ko se jim je bilo sponeslo splošno zapeljevanje tako daleč razširiti, da ni bilo več deset pravičnih med njimi.

Tako razdraženo in splošno se tedaj bojuje protikeršanski duh zoper našega božjega Odrešenika in Zveličarja, zoper odrešenje in zveličanje, katero nam je prinesel. In brez števila ljudi se vdaja temu duhu in izveršujejo njegove strašne namene. Kdo pa njegove naklepe in namene prav posebno izpeljuje, povedó nam sv. Oče v svoji veliki encikliki od 21. listopada preteklega leta do škofov vesoljnega sveta, ko pravijo: „Morebiti se bo marsikdo izmed vas čudil, da se vojska, ki je zdaj zoper katoliško Cerkve, celo tako daleč razširja. Kdor pa pozná bistvo, prizadevanja in osnove svojati, naj se že imenujejo prostozidarji ali kakor koli, in kdor jih primérja z bistvom, namenom in razširjenjem tega boja, ki se skoraj po vesoljnem svetu bije zoper Cerkve, ta ne bo več dvomil, da sedanje stiske Cerkve izvirajo zlasti iz zvijač in kovarstev onih svojati. Zakaj iz njih se dela shodnica satanova, ktera zoper Cerkve Kristusovo svoje čete oborožuje, njih zastave vihti in jih v boj vodi. Na te so naši predniki, čuvaji v Izraelu, že v prvem začetku spominjali kralje in ljudstva; oni so jih vedno in vedno zopet s svojimi obsodbami zaznamovali; in tudi mi nismo zamudili te dolžnosti. Ko bi bili pač oni, ki so zamogli to pogubljivo kugo odverniti, naj višim pastirjem bolj verovali! Pa ta kuga, po kačje se zvijače, s svojim delom noben trenutek ne prenehavši, mnoge s prekanjenimi zvijačami goljufovaže, je prišla poslednjič tako daleč, da je priderla iz svojega skrivališča in se hvali že kot mogočno vladavstvo sedanjega stanú. In ko se je število njih priveržencev že neizmerno pomnožilo, menijo te nesramne družbe, da je spolnjenje njih naklepov že čisto gotovo, da imajo do svojega namena le še eno ped daleč. Potem ko se je jim posrečilo se na več krajih naj više oblasti polastiti, po kateri so tako dolgo segali, pridobljeno moč in oblast prederzno obračajo v to, da bi Cerkve Božjo spravili pot težki jarem sužnjosti, njene temelje omajali, zbrisali njene božje znamenja, po katerih vsim v spoznanje svéti, z eno besedo, da bi vesoljno Cerkve z vednimi viharji omajali, razderli, pokončali, in če bi bilo mogoče, čisto iztrebili z zemlje!“

Tako govoré sv. Oče o prostozidarjih, poglavitnih začetnikih in težakih vojske zoper sv. Cerkve, in nakladajo ob enem škofom, da naj vse vernike pod svojo skerbjo vterjujejo zoper zalezovanja in okuževanja teh ločin, in naj tiste, ki bi bili po nesreči k njim pristopili, nazaj od pogube kličejo.

Ker smo tedaj v sredi te nevarne vojske, ki jo ima protikeršanski duh zoper Boga in njegovo sv. Cerkve in po tem takem tudi zoper naše lastno zveličanje, kaj nam je storiti?

Pred vsem se vernimo k pravi pokori in popolnšanju, da potolažimo jezo Božjo: z ogibanjem hudega

in bližnjih priložnost v hudo, z gorečo molitvijo, s posvečevanjem nedelj in praznikov, s pravim keršanskim življenjem v vsih rečeh.

Dalje zaupajmo trdno in nepremakljivo v Gospoda. Ne dajmo se ostrašiti, ako vidimo, da je Cerkev v svojih zunanjih pomočkih tako šibka, njeni sovražniki in preganjavci pa tako močni, tako obilni in mogočni. Gospod je in ostane pri svoji sv. Cerkvi, in je nikdar peklenkim močém ne pusti premagati. Le to je, da moramo mi svojo dolžnost storiti; drugač bi sicer ne Cerkev, pač pa mi poginili.

(Konec prih.)

● časnikarstvu, zlasti liberalnem.

(V kat.-pol. besednici 8. sveč. govoril prof. Marn.)

Kakor v pesništvu in slovenskem pismenstvu, tako je tudi v novinarstvu ali časništvu Valentin Vodnik, čegar 116. rojstni god smo pred kratkim obhajali, nam Slovincem v mnogem oziru res vodnik. On je bil, ki je vredoval prvi slovenski časnik: „Lublanske Novice od vsih krajev celiga svejta“, ki so izhajale od l. 1797 do 1800 vsako sredo in saboto, poznej le v saboto. Prizadevale so mu, kakor je sam potožil, mnogotere sitnosti in težave.

V sedanjem stoletju potem Slovenci niso imeli nobenega časnika v svojem jeziku, dokler jih niso buditelj bližnji bratje Hrovatje. L. 1835 je Lj. Gaj spravil na svetlo „Novine Horvatske“ s književno prilogo „Danico Horvatsko“, katero je l. 1836 preimenoval v „Ilirske Novine in Danico Ilirsko“. To je vzbujalo menda Slovence, da je l. 1838 ranjki J. Blaznik prosil, naj se mu dovoli dajati na svetlo v slovenskem jeziku časopis „Zora“, toda — ni se mu dovolilo; še le po prizadevanju vpljudnega nadvojvoda Janeza se je l. 1843 privolilo kranjski kmetijski družbi, in vsled tega so v sredi omenjenega leta l. malega serpana na svetlo prihajati jele: „Kmetijske in rokodelske Novice“, ktere so toraj sedaj — letos v XXXII. tečaju — naš najstarejši časopis slovenski.

Leta 1848 se je kakor drugod tudi med Slovenci ustanovilo več časnikov, in prvi med njimi je „Ljubljanski cerkveni časopis“, ki se je naslednje leto koj spremenil v „Zgodnjo Danico“, ktera je potem vse leta dozdaj — letos v XXVII. tečaju — našim narodnim Novicam — vedno verna tovaršica. — Za Zg. Danico je najstarejši „Slovenski Prijatelj“ od l. 1855, potem „Učiteljski Tovariš“ l. 1861, „Slovenski Gospodar“ od l. 1867, „Slovenski Narod“ l. 1868, „Gospodarski list“ v Gorici l. 1868, „Besednik“ — in „Brenčelj“ l. 1869, „Pravnik slovenski“ l. 1870. L. 1871 sta „Vertec“ in „Soča“; l. 1872 „Zora“ in „Glas“; l. 1873 „Vestnik“, „Slovenski Tednik“, „Slovenska Čebela“, „Slavjan“ in „Slovenec“, ki poleg Deželnega in Deržavnega Zakonika, in — upajmo — od l. 1846 priljubljenih Drobčin in enacij Letnikov itd. izhajajo na Slovenskem kot časniki v jeziku domačem. —

Pravijo, da časnikarstvo je merilo narodne olike in občnega napredovanja kterega koli naroda. Mali narod slovenski — pa ima sedaj skoro 20 časnikov slovenskih; to bi bilo po tem takem dokaj hvalno pričevanje našega napredovanja v sedanjem času. — Koliko smo pa razun sedaj živih imeli jih Slovenci od l. 1848 že, kterih nekteri so delj, nekteri menj časa životarili, nekteri celo leta niso doživeli. Zamerlih časnikov slovenskih se šteje tudi okoli 20, kterih eni so bolj, eni menj hvalnega spomina, na pr.: „Slovenija“, poslej „Ljublj. Časnik“ 1848—51, „Vedež“ 1848—50, „Pravi Slovenec“

1849, „Celake Novine“ in „Slov. Čbela“ v Celju l. 1848, „Slov. Bčela“ v Celovcu l. 1850—53, „Glasnik“ slovenskega slovstva l. 1854 in „Glasnik“ za literaturo in umetnost v Celovcu l. 1857—68, „Torbica“ v Ljubljani in v Zagrebu 1861—63, „Naprej“ l. 1863, „Umni Gospodar“ v Gorici 1863—65, „Slovenec“ 1865—67, „Domovina“ 1867—69, „Primorski Ilirijčan“, „Primorec“, „Slov. Primorec“ v Terstu l. 1866, 67, 69, 71. „Glasnik za zabavo, književnost in poduk“ v Mariboru l. 1869, „Jadranska Zarja“ l. 1869, „Juri s pušo“ 1869—70, „Zvon“ in „Pavliha“ na Dunaji l. 1870, „Petelinček“ v Terstu in „Slobodni Slovenec“ v Mariboru 1870, „Južni Sokol“, „Sršeni“ 1871, „Slovenski Učitelj“ v Mariboru 1873 itd. —

Velika, silo velika je moč časnikarstva. Pred nekaj leti so dejali, da je to šesta velika moč ali oblast. Časniki so „die modernen Intelligenzfabriken“, tovarne ali kovačnice, v kterih se kuje sedanje razumnštvo. Časnikov — glasov njihovih se bojijo mali in veliki deržavniki, in nekteri gospodje se kar sučejo po njih. To pa je vzrok, da je deržno časnikarstvo postalo prederžno, prosto preprosto, ali po nemško namesti „die freie — die freche Presse“, in terpinči velikrat nas vse gorje, ki se ne imenuje „Pressfreiheit“, ampak „Pressfrechheit“.

Vendar kakor pri družih časnih rečeh, kakor pri človeških stvaréh vseh — se da tudi pri časnikarstvu razločevati dvojna stran, solnčna pa senčna; in kakor je po sv. pismu med pšenico sovražni človek zasejal ljulike, tako je poleg dobrega novinarstva izleglo se slabo, in tako bo oboje rastlo menda do žetve, do sveta končanja. Hočeš-li, so dejali vneti hlapci hišnemu gospodarju, da gremo, in ljuliko pobereмо? Nikar, jim reče ta, da kje ljuliko pobiraje ž njo vred ne porujete tudi pšenice. (Mat. 13.) — Tako bi morebiti v nekem pomenu celo koristno ne bilo dobremu časnikarstvu, ako bi popolnoma poginilo slabo. Tudi tu, mislim, velja: „Pohujšanje mora priti“ (Mat. 18) in: „Vojska je človekovo življenje na zemlji.“ (Job. 7.) Obžalovati je, da je v tem oziru ljulika prerastla pšenico, da je slabo časnikarstvo pri mnogih narodih — pri Slovincih, hvala Bogu! še ne — vzmoglo si nad dobro, ker tudi v tem so „otroci tega sveta modrejši v svojem rodu (časnikarstvu), kakor otroci luči.“ (Luk. 16.) Zato pa dobro časništvo ne smé se umakniti, ne popuščati, marveč pogumno se boriti z zedinjenimi močmi zoper slabo časnikarstvo, pogumno in stanovitno, sej je to njegova dolžnost, njegov poklic in blagi namen. (Dalje slédi.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Iz katoliško-politiškega društva. Mesečni shod 8. svečana. — Naznanil je predsednik pristop 3 novih udov, zahvalil v čednem številu pričujoče in njih družine za sad zadnje tombole, čez 30 gl. čistega zneska, kar bode družbi dober pomoček v njenih potrebah.

G. J. Marn je na to imel tehten, globoko segajoč in podučljiv govor o liberalnem časništvu od njegovega začetka do sedanjih časov, ko je začela ljulika tako habatno siliti med pšenico. Govor „Danica“ pri naša posebej. —

Naslednjič je omenil predsednik, da že ta dan je želel odbor imeti na dnevnem redu tudi pojasnenje o predlogih za nove cerkvene postavbe; ker je pa reč silno tehtna in se mora na vse strani dobro prevdariti, se utegne v ta namen poseben shod sklicati. Omenil je predsednik to reč z nekterimi besedami in povdaryl

slasti prvi glavni predlog imenovane osnove za verske postave, namreč to, da se hoče pogodba s papežem (konkordat) popolnoma in do čistega — pa enostransko odpraviti, kar pa se nikakor ne sme zgoditi brez privoljenja druge stranke (brez papeža).

Pogodbe se nikjer na zemlji ne tergajo enostransko, kjer koli je moškost in postavnost. V konkordatu je ustanovljena vsa razmera med Cerkvijo in državo, ter so v tej prvi točki vse druge obsežene. Državni zbor bi imel popolnoma stergati že natergano pogodbo s sv. Očetom, potem pa brez sv. Očeta, brez Cerkve enostransko samo cerkvene razmere do države vatanoviti! Tako je vlani delal Bizmark. Sad te enastranosti se vidi že zdaj; v začetku so jeli redove po trinoško tirati iz dežele, potlej se mešati v druge cerkvene in škofovske pravice, zdaj škofo tožijo, golijo za tisuče in tisoče — in jeli so jih že vlačiti v ječo. — Do tega ravnosledno mora priti tudi v Avstriji, ako se bodo tako globoko v Cerkev in cerkvene pravice segajoče postave delale brez Cerkve.

Imenovani in naprošeni so bili potem 3 gg. udje, da bodo pregledali društvene počte lanskega leta.

Gosp. Močnik je v kratkem političnem pregledu pojasnil, kako je katoličanstvo sedanji čas skor povsod nekaj v stiskah, nekaj v očitnem preganjanju. Nadškofa Ledohovskega so odpeljali v trdnjavo Ostrovo Na Švicarskem še po šupah ne smejo Božje službe opravljati. Bizmarku ni zadosti, da doma Cerkev tare in preganja, on séga tudi že na Francosko, v Švico, v Belgijo; toda v Belgiji mu je ministerstvo dalo razumeti, da naj jih pri miru pustí, bodo že sami svoje domače reči opravili.

Pravdata se tudi dva velikana, kateri je večí lažnik; Bizmark pravi Lamarmoru: „ti si se zlagal!“ in Lamarmora Bizmarku: „ti, ti si lažnik!“ Kaj pa da: sej liberalsko poslopje je na laž zastavljeno.

Zanimive so tudi domače zadeve. Na Dunaju sodijo zdaj nekega Plahta, ki je ljudi prav dobro za veliko sto tisuč oplahat. Kam pa je šel denar? Pravijo, da 150,000 je šlo samo za časnikarstvo, da so pisarili za tako sleparstvo! Pa prašate, zakaj časniki takó in takó pišejo? Ko bi bili katoličani bogati in bi časnikarjem plačevali, bi pa tudi za nje pisarili. Pri tih liberalcih je vse le denar. Njih prepričanje je v žepu.

Oziroma na osnovo novih postav je ob kratkem po keršanskem verouku pojasnil cerkveno oblast in pri stavil: Ko bi škofo prašali, kaj so znotranje in kaj zunanje cerkvene zadeve, bi jim že povedali; toda liberalci hočejo to sami razsoditi. Pravijo pa: „Kaj je to“, kar se nam v osnovi ponuja? in hočejo še dalje segati — imeti še civilni zakoni itd. Prav hudo nevarno se govorniku zdi to, da bi brezvérski liberalci katoliške bogoslovce v odrejo jemali! To reč je nekoliko obširneje pojasnil.

Na g. Počtonikov predlog se je sklenilo, da naj zbor nadškofu Ledohovskemu z vstanjem skaže svoje češenje (se je zgodilo), in mu tudi sicer naznani svoje spoštovanje in občudovanje. Po gosp. Regalijevem navetu pa naj se to razglasi tudi v „Poznanskem Kurirju.“

Zahvala.

Vsim sorodnikom, znancem in prijateljem, posebno tudi častiti duhovščini, ki so moji preljubi nepozabljivi soprogi Franciški v tako obilnem številu zadujo čast skazali, kakor tudi gg. pevcem čitalniškim, ki so ji tako ginjaivo zapeli v slovó, izrekam najtoplejo in naj preserčniji zahvalo.

Henrik Ničman.

Slovo!

Ker se zavoljo mnogih zadnje dni nepričakovanih opravil odhajaje v Ameriko pri premnogih dobrotnikih, prijetlih in rojakih sploh osebno posloviti nisem mogel, storim to po ljubljani „Zg. Danici“, ter prosim, da se me spominjate v molitvah, kakor se jaz Vas vsih in domovine svoje slovenske spominjati hočem vedno. Z Bogom!

V Ljubljani 9. svečana 1874.

Anton Gros.

Z Dolenskega hoče „Narod“ vediti za gotovo, da volivci kerškega okraja bodo od poslanca Pfeiferja pisмено zahtevali, da naj „se derži vsigdar v državnem zboru svobodomiselnih verskih načel.“ To se pravi, Pfeifer naj dela na Dunaju za sužnjost katoliške Cerkve, kakor jo namerava tista osnova za nove cerkvene postave. — Ljudje, katoliški Dolenci: Bog ne daj, da bi se dali ščevalcem oslepariti in bi tako brezbožno zahtevo do Pfeiferja podpisovali! Ako ste eno napačno stopinjo storili, da ste liberalca volili, ne storite še druge, da bi mu nakladali zatiranje svoje lastne matere katoliške Cerkve! Domoljubi, Vi pa ne spite! Pojasnujte ljudstvu, zakaj da gre, in ako uni po zvijačah v enem kraju dobé kacih 100–200 podpisov: zberite jih Vi 1000–2000 in še veliko več za našo katoliško reč. To je jasno kakor solnce, da naš katoliški narod noče Cerkve zatirati, le osleparjeni so nekteri, in kateri so že morda podpisali, naj berž podpise prekličejo; zakaj kaj tacega podpisati se pravi svojo lastno Cerkev izdati. Če kdaj, katoliški ljudje! se čeržite zdaj svojih duhovnov, da ne zajdete na krivo pot! Berite, kar pišejo o tej reči kat. listi „Slovenec“, „Danica“ in po tem se ravnajte; ne pa po tem, kar piše „Narod“, ki je sovražnik naše sv. katoliške Cerkve, ki je že kar očitno učil nejevero, ki serčno privoši ječo nadškofu Ledohovskemu, ki sploh derži s preganjavci in trinogi katoliške Cerkve na Nemškem, na Laškem, v Švici, kar očitno kaže v svojih spisih.

Iz Alvenen-a v Švici, 4. sveč. M. — Danes sem prejel št. 5 Zg. Danice; št. 1–4 ni došlo. Enako je bilo preteklo leto. Sklenil sem, da bom vselej z odperjo reklamacijo pošto kaznoval, kadar ne bo lista. — Od 6. pros oskerbujem tudi sosednjo duhovnijo Šmitten; imam katekizirati v 3 šolah; ob nedeljah in praznikih mašujem po dvakrat. (To se sme o pomanjkanju duhovnov v veliki sili in s posebnim privoljenjem). — V št. 5 Zg. Dan. omeneni, s 3 franki kaznovani fajmošter je maševal pri nezaperti luči, tedaj ne pri laterni, na nekem pódu, tedaj zoper varnost (v pričo ljudi)! — Pokopovalec je imel sicer štolo, pa pod plajšem, ali policaj jo je neki zavohal. — Tri dni je, kar so fajmoštri iz 7 duhovnij juraških čisto izgnani.

Za pust.

Leta 1570 novega leta dan je bila na Dunaju v obednici cesarja Maksimilijana latinska igra, neka vojaka med „razuzdanostjo in čednostjo“. Bili so v tej komediji nališpani mladi gospodiči in blagiči, med kterimi so se skazovali tudi mladi nadvojvodi, ljubljani sinovi cesarja Maksimilijana.

K tem gospodičem tedaj pristopi gospá „Razuzdanost“ in jih priliznjeno in sladljivo vabi, da naj za njó hodijo, češ, tako bodo imeli doželeno, mirno, sladko, vse skozi veselo življenje na zemlji — brez truda in péhanja, brez skerbi in britkosti; tako prij tno bode, da ni izreči. Pri tej vabljuvosti in mičnosti jim je od-

gernila tudi svoj dvor, svojo „veselo hišo“ in pokazala jim je izgled razuzdanega veselja, poželjive radosti. Zastlišale so se gosli, pišali, sviralke, citre, trobente, basi, bobnice in vsakere mične godbarije. Prikazala se je miza, velika miza z množico razveseljevalcev, ki so jedli, pili, pijančevali, se smejali, igrali, vsakere burke počenjali, kar se dá in kar se ne dá zapisati. Tam se jih je velika truma do belega dne dervila v plesu, da so bili vsi vertoglavi. Drugi so prižuljene denarje šteli, velike obresti v žep stresali; drugi se s sladkimi besedami prilizovali, objemali in oblizovali. Ne dajo se do povedati vse razuzdanosti.

Prišla pa je tudi „Čednost“ in pokazala jim je v posebnem kotu strašanski konec razuzdanega, poželjivega, mehkužnega in nečistega življenja. Nekteri, naveličani življenja, so se sami obesili, zabodli ali kakor koli končali. Nekteri so tavalj sem ter tje, ne vedoč, kaj početi, ker jih je pëkla in žgala njih zbudena huda vëst; — nikjer niso imali obstanka od same britkosti. Nekaj jih je ležalo bolnih, hiravih, izsušenih, in kričali so „joj mene“ in „gorjë“ zavolj bolečin v želodcu, zavolj protina in terganja, zaradi mnogoterih ostudnih kužljivost, ki jim jih so nakopale raznotere razuzdanosti in nezmërnosti. Nekteri so bili vodenični kakor sodi, drugi posušeni kakor skorje; nekteri so bili kakor gobovi, izjedeni in kôzji itd.

Ob strani je bil spodaj pekel kakor ognjena, žeplena goreča jama, kakor grozovito velik drakôn, ki je zijal z ognjenimi očmi po vsih tistih, ki so se obračali na pot razuzdanosti, sli so že po nji hodili.

Stale so pa tudi odperle nebesa in vidila se je od daleč vsa častitljivost, neskončna lepota, nezmërno veselje, vse v mladostnem cvetu, vse srečno, vse zadovoljno! In te blaženosti so bile pripravljene vojskovavcem za čednost, premagovavcem samih sebe, sveta in satana.

Za kaj se je vnémala mladina pri tacih igrokazih, je očitno; za kaj se vnéma mladina pri večem delu dandanašnjih iger, je tudi očitno.

Vsaka igra, ako ima pošten namen doseči, mora biti tako vravnana, da od hudega odvrača gledavce in jih k dobremu budi.

Pisavci in igravci poželjivih iger so moravci mladine in sovražniki občinstva, kteremu dajejo strup namesto zdrave jedi. Kdor ima ljubezen do bližnjega in veruje v pravico Božjo, nikoli ne more pripomoči k pohujšljivim igram.

Razgled po svetu.

Katoliški tabor v St. James Hall-u na Angleškem 6. sveč. je bil kaj častljiv. Predsednik je bil vojvod Norfolkski, prvi velikaš na Angleškem. Vsako mesto na Angleškem je imelo svoje zastopnike. Neizrečeno je bilo navdušenje. Shod je bil v vsakem oziru vse kaj drugega, kakor pa luteranski zoperkatoliški tabor. Naj imenitniši in naj starši plemenitniki so se vdeležili. Iz vsih krajev so prihajale vošila. Perva resolucija je pod težo globne nemške postave zdihajočim katoličanom naznala naj serčniše sočutje. Nadpolkovnik Vaughan je pristavil, da pravi Anglež ne more nikoli imeti serca ter sočutja za versko preganjanje, kakoršno zdaj počenja pruska vlada; kajti vsak Angličan, ki ima svobodo za se, jo voši tudi vsim drugim. Zato je tabor (luteranski) 27. pros. namestoval le nekatere anglikanske (luteranske) duhovne in njih babele, današnji (katoliški) tabor pa je naroden, ker tukaj so zgolj Angleži, ki so prišli za svobodo govorit. Trinoške postave zoper Nemce se ne dajo z ničimur opravičiti. Imenu Bizmark se je ne-

usmiljeno berlizgalo. (Ali pač ne bo terličar svobode kake „vorstellunge“ poslal v London?!)

Druga resolucija je naznala, da nove cerkvene postave na Nemškem so protivne vestni svobodi, ker Cerkev zadržuje, da ne more svojih duhovnih opravil prosto izvrševati.

Tretja resolucija preganje cerkvenih redov, ki se niso v ničimur pregrešili, užiga za trinoško zlorabo vlade in državnega zbora na Nemškem.

Za nos se primite laži liberalni časnikarji, nemški in slovenski, in le še enkrat zinite o svobodi, ki a trinogi mežurkate! Vi ste pač lepi liberalci, ki išete svoje lastne rojake v tako sužnost zakopati, kakor je na Pruskem!

Amerikansko. V Mišavaki je bil mesca grudna ljudski misijon, ki so ga obhajali oo. jezuiti. Ne bom ga popisoval, omeniti je pa vredno, kar o jezuitih in Bizmarku pravi neki Amerikanec, ki sicer nima veliko ljubezni do katoliške Cerkve, kakor piše „Wahrheitsfreund“.

„Ako je za nemško državo nevarnost od tih mož, mora pač slabo biti s to državo; ako bi Bizmark in njegovi pomagači tako delali, tako živeli, kakor ti možje ljudsto učijo in mu pridigajo, bi bila Nemčija naj večji in naj močnejši država na zemlji. Ako pa Bizmark take iz domovine preganja, podkopuje svoj lastni sedež in sedež svojega cesarja, ki ga slepo posluša. Bizmark mora zmešan biti, ali pa je pravi trinog, ki take može brez preiskovanja ali kacega vzroka preganja iz njih domovine.“ — Vsi so jih z vesejem poslušali, katoličani in nekatoličani. Neki staroluternanec, ki mu je bilo v Ameriki vse preveč vër, se je povernil v naročje svoje matere katoliške Cerkve. Neka Amerikanka se je oglašila k poduku v sv. veri.

Boj s panterom. Ni davno kar je blizo Taylorsville panter, nekaj tiger, ljudi strašil. Mož R. Holt je menil, da mu bo kos z doplarico, ga poiše in dvakrat vanj vstrelil, pa ga le malo ostrelil, in to je bila njegova smert. Zvër se zaletil vanj in ga na kose sterga. Majhen deček Holtov je bil srečno ubežal in pritekel ljudem povedat. Nekaj serčnih mož hiti na mesto, ali Holt je bil že raztergan in zvër ga je bila požerla. Vsa okolica je prestrašena. Po noči se deleč sliši tuljenje, pa nihče se ne upa nad-nj.

Listek za raznotero robo in blago.

Babel.

Zidali stolp so nekaj Babilonci
Mislé storiti si imé sloveče,
Naj velikan — so djali — se leskeče
Z nad verh nebá po zemlji v svitlem solnci.

Ponosni nase modri Salomonci
Boga prosili niso blage sreče;
Gospod pomoč jim svojo tudi odreče,
Jim zmède jezik, — delo je pri konci.

Vesoljnem' svetu stolpa podertine
Še dandanašnji pričajo, kako da
Gre v šibre vse brez blagra iz višine.

Zidar „omike“ našega naroda!
Tud' tvoje delo pojde v razvaline...
Zakaj? — Zato: ker zidaš brez Gospoda.

Radoslav.

Iz Ljubljane. Gg. Tomazin in Grosu, ki sta v ponedeljek po noči odrinila proti Ameriki, smo izročili vse zbirke Zgod. Danice za mil. škofa Mraka in za preč. gg. Čebulja, Buha, in kar je bilo še za gosp. Pircev misijon nekaj malega, smo oddali g. Tomazinu, ko njih nasledniku.

Podób škofa Baraga je še dobiti (po 50 kr.), in prav bi bilo, da se oddajo, ker denar pride misijonu v korist.

Mlado-liberalno. „Laibaherica“ po „novem Fremdenblattu“ hoče vediti, da dr. Razlag in tovarši bodo v deržavnem zboru potegnili za nove zopercerkvene predloge. — Naj le, ako hočejo zvediti, da Slovenci jih niso zato v zbor poslali, da bi zoper njih Cerkev delali! So mar pozabili, da vsa slovenska dežela je rimsko-katoliška? O dr. Razlagu zdaj tega še ne moremo verjeti.

Ali je pomota, ali je kaj drugega? Pri gosp. Šupevki je nekdo za precejšno ceno blaga kupil, plačal, pa — pustil? Kdo je?

Gimnazije na Kranjskem potrebujejo za leto 1874 menda 70,000 gl. iz deržavnega denara, to je, iz davkov. Če kočevska gimnazija ima s stroški primérno število učencev in če bi novomeška ne bila veliko ceneja in k manjšemu ne slabši kot zdaj, ako bi se ne bila uzela oo. frančiškanom, bi bilo vredno vediti. Célo Notranjsko nima nobene gimnazije, Dolensko pa dvé blizo skupaj in obé blezo s prav malim številom učencev.

Šolsko. Naj više darilo v razdelku „podučevalsko“ iz dunajske razstave so dobili belgiški „šolski bratje“. „Wahrheitsfreund“ pristavlja to-le: „Prostomavtarji so zarad tega divje razdraženi. Mislijo mar ti gospodje, da so oni sami um v najem vzeli?“ —

Iz Štajarskega, 7. sveč. J. — (Revežu daj mir!) Dostikrat kaznuje Bog tako očitno, da je treba res oči zatisniti, kdor znamnja božje pravičnosti ne bi hotel viditi. — Pred kratkim pijejo lahkomiselni fantalini v gostilnici v V—, kar stopi ubožec v gostilnico in jih poprosi milega darú. Eden — nar bolj „korajžni“ — izmed njih — plane nad starčeka, ter ga prime, rekoč: „Ravno prav si nam prišel; tvojo kri hočemo viditi.“ Na to ga potisne na stol in ga jame daviti — ne ravno za resnico, toda močno tako, da ubožček zdaj in zdaj pričakuje svoje zadnje ure. Kri sicer beraču ni tekla in odšel je s samim strahom; — ali le nekoliko ur preteče in začela je kri teči fantu, ki je malo prej reveža s tem strašil. Ko se namreč pobalin domú verne, nesrečno pade, kri se mu udere — in toliko, da je sprejel še ss. zakramente — v nekoliko urah res umerje za kervotokom.

Bizmark prusák in Lamarmora lah se zmiraj bolj pisano gledata. Bizmark je Lamarmora na laž stavil; kaj pa bode zanj in za njegove malikov vce, če sam na laži ostane? Toliko je gotovo, da general Lamarmora ne bo Bizmarku pèt obližoval, kakor mu jih mnogi Prusi in neprusi. Eden listov mu že napoveduje „Sedan“. Ni pa čudo, ako jo dobi po dolgem nosu, kterege že v vse dežele vtikuje, kakor poprej Napoleon.

Kolike šibe! Kozé so še po mnogih deželah, in kakor je znati, se bolj množijo, kakor pa pojenjujejo. Na Sedmograškem razsajajo černe kozé. V Braševu s 40,000 prebivalci jih umerje najmanj po 40 na dan. Živinska kuga še ni ponehala. Na Laško silijo jutrove kobilice, kakoršne so lani na Sardinskem vse pokončavale. Une dni se jih je velika truma prikazala okoli Brešije. — Ljudje pa pri tem pijejo in po kerčmah vpijejo, plešejo, se na bale vozijo, posebno od sabote do nedelje vozovi ušesa gluše, liberalci pa noč in dan premišlujejo, kako bi buje Cerkev terli. — Ne mara, bo tudi vas minulo.

Na morju je nevarno. V Srednjem morju se je potopil parnik „Brekton“, in z njim 22 ljudi; — na Vzhodnjem morju pa ravno tako parnik „Celerity“ z 21 ljudmi.

V Ameriki, kakor pravi pismo od onod, je po velikih denarnih „polomih“ denar tako redek, kakor bela vrana. Na tisuče ljudi je boje brez dela in brez kruha, in nekteri se še celo v Evropo nazaj vračajo. Kar kmet prodaja, je cenó, kar mora kupovati, je silo drago. Bušel (5 četertink) pšenice je po 1 gl. 50 kr. našega denara.

Za naduhove in kasljavce je Colorado v Ameriki. Tega kraja, kakor piše „Wahrheitsfreund“, vsi naduhovci ne morejo prehvaliti. Nedavno je bilo v Denveru 75 tacihi bivših terpinov skupaj, in so si pripovedovali, kaj so vse poprej zastonj poskušali, da bi se rešili te nadloge. Neki g. Cramer je 25 lét po Evropi in Ameriki pomoči iskal; prebival je pa poslednjič 2 leti v Koloradu in se je do čistega ozdravil.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Umerla sta 5. t. m. čč. gg.: J. Gregorič, fajm. v Čatežu pri Trebnji, in Mat. Perčič, fajm. pri sv. Gregoriji. — Razpisane so: Škocijanska fara 5. sveč., lokalija na Čatežu 7. in lok. pri sv. Gregor. 9. sveč.

V Lavantinski škofiji: Župnika sta postala čč. gg.: Slomšek v Zabukovji, in Janez Kerst. Kišnej pri Sv. Emi. — Za provizorja sta postavljena čč. gg.: Jakob Smole pri sv. Rupertu nad Laškim, in Matevž Slekovec v Središči. — Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Janez Lenart k sv. Petru pod Sv. gorami; Jože Tombah v Sevnico; Jože Kočevar k sv. Emi; Henrik Verk k sv. Martinu v Rožni dolini; France Jug, za II. v Stari tergi; in Alojzij Kos za I. k Novi Cerkvi. — Umerla sta čč. gg.: Jože Verbnjak, župnik v Središču 30. p. m., in Jože Dolinšek, župnik v pokoju na Ptujem, 6. t. m. R. i. p.

V Kerški škofiji: Fare so dobili čč. gg.: Andrej Kranjc, dosedanji fajmošter v Risah, faro Lieseregg; Jožef Škerbinc faro št. Danijel; Jožef Sternad faro Javorje, in Frančišk Šneider, kanonik v Brežah, faro št. Rupert blizo Belaka. — Prestavljeni so sledeči čč. gg.: Janez Štiberc iz št. Ruperta za provizorja v Rise; Guido Bitner, mestni kaplan v Sovodji, za zač. kanonika v Breže, in Janez Winkler iz Lieseregga za mestnega kaplana v Sovodje. Fara v Risah je razpisana do 21. t. m.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: L. B. 1 križavec, kakor duhovna hči svojemu preganjanemu sv. Očetu, kterih prosi sv. blagoslova za življenje in za zadnjo uro. — M. Čuden 30 kr. s prošnjo sv. blagoslova v življenji in smerti. — G. Fr. V. 1 tol. za 2 gl. st. d.: „Bog blagoslovi sv. Očeta za naglo rešenje, in sv. Oče naj z Božjim blagoslovom blagoslové mene in moje za življenje in za zadnjo uro.“

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. L. H. v V.: Intencije za Bosno prejeli in oddali. — P. M. v Alv.: Listi so bili vsi poslani, ako ne dojdejo, se dpošlj.; zadovoljni s ponudbo z dopisi za grat. ex. — G. dr. Š.: Prav hvaležno prejel. — G. Ž. v V.: Sporočili; serčna hvala! — G. J. V-č: Vse došlo; gratias intimas! Naročeno drage volje in po svoji moči. Misel o spisu M. V. dobra, — prosim. — G. L. E. v C.: S posebnim veseljem in hvaležnostjo prejel. Bog plačaj! — „Zdr. bl.“: Prej ko moč.